

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

De 48-schaal.

Ieder weet, wat daarmee bedoeld wordt: voor elke 48 leerlingen wordt aan onze gewone lagere scholen een onderwijzer meer geslacht en door het Rijk vergoed. Algemeen is men in onderwijskringen van oordeel, dat deze 48-schaal zeer ten nadeele van het onderwijs werkt en daarom zoo spoedig mogelijk wijziging vraagt.

De Vereeniging van Chr. Onderwijzers en Onderwijzeressen in Nederland en de Overzeesche Bezittingen heeft dan ook een Enquête ingesteld naar de werking van deze regeling en meteen nagegaan, in hoeverre aan de verkeerde werking reeds wordt tegemoet gekomen door de aanstelling van meer onderwijzers dan de wet vraagt. Het resultaat van die Enquête werd gepubliceerd in het nummer van 12 Augustus 11 van het „Correspondentieblad“ van bovengenoemde Vereeniging.

Er waren ongeveer 1000 antwoorden ingekomen van de ruim 1700 scholen, zoodat mag worden aangenomen, dat een vrij juist beeld van het geheel werd gekregen. Het bleek nu, dat in de praktijk geen éénmansscholen bestaan. Op 98 pCt. was daar een boventallig onderwijzer aangesteld. Het is duidelijk, dat aan dergelijke scholen ieder, die mee invloed op den gang van zaken uitoefent, gevoelt één man voor 48 kinderen, die over minstens 6 leerjaren verdeeld zijn, is een onmogelijkheid.

Ook bij de andere scholen doen zich heel wat moeilijkheden voor. Men kan de kinderen maar niet willekeurig over de onderwijzers verdeelen en ook de klassen maar niet willekeurig splitsen; dienstengevolge heeft men in de twee- en driemansscholen onderwijzers, die tot 57 en 64 leerlingen hebben. Bij de vier- en vijfmansscholen klimmen die getallen zelfs tot 69 en 78 leerlingen voor een onderwijzer. Men ziet, dat hier heel wat scholen zijn, die er door zoo'n uniforme leerlingenschaal slecht aan toe zijn. Die moeten dan ook zoo spoedig mogelijk worden geholpen.

Bij de grotere scholen worden bovengenoemde getallen gunstiger. Bij de zesmansscholen komt als maximum toch nog 55 leerlingen voor een onderwijzer voor, bij de zevenmansscholen 54, bij de achtmansscholen 50, bij de negemansscholen 53. Bij al deze getallen mag niet worden vergeeten, dat de boventallige onderwijzers zijn medegerekend en die komen nog al voor tegenwoordig. Bij de scholen, waarover de Enquête liep waren 916 boventallige leerkrachten in dienst, dus bijna gemiddeld één per school.

Hieruit volgt, dat wanneer de 48-schaal zuiver werd toegepast de toestand nog heel wat ongunstiger zou zijn.

In deze Enquête heeft men zich ook bezig gehouden met de vraag, hoeveel onderwijzers geplaatst zouden kunnen worden, wanneer het 7e leerjaar voor alle scholen verplicht zou worden gesteld. Dat zouden er op bovenbedoelde scholen maar 161 zijn. Golden nu voor deze scholen de getallen, die bindend waren vóór dat de 48-schaal ging gelden, dan zouden er 534 onderwijzers meer geplaatst kunnen worden. Werden beide maatregelen tegelijk ingevoerd dan zouden er 780 leerkrachten meer noodig zijn. Maar er zijn reeds 916 boventallige te werk. Er zouden dus daarvan alleen nog 136 op een vaste aanstelling moeten wachten. Uit deze cijfers volgt dus, dat bij de invoering van beide maatregelen van het tegenwoordig surplus nog niemand zou kunnen worden geplaatst.

De Commissie, die de Enquête bewerkte, geeft als voorloopige maatregel in overweging, dat het Rijk een onderwijzer gedeeltelijk zou betalen, als 16 of 32 leerlingen boven het grensgetal aanwezig waren.

Gr.

G. MEIMA.

PERS-SCHOUW.

Dr. H. W. van der Vaart Smit contra
dhr. H. A. Bakker over de Scheppingsweek.

Indertijd plantte het weekblad „Woord en Geest“ eenige artikelen over De Scheppingsweek; deze artikelen waren van christelijk-gereformeerde hand. Schrijver was, naar dr. H. W. v. d. Vaart Smit op gezag van „De Rotterdammer“ aanneemt, de heer H. A. Bakker. In „Geref. Theol. Tijdschrift“ geeft dr. v. d. V. S. van deze artikelen een bestrijding. Wie volledig daarvan kennis nemen wil, worde naar het September-nr van dit tijdschrift verwezen (Drukkerij „De Graafschap“ te Aalten). Enkele passages neem ik hier over.

De heer Bakker, aldus zegt dr. v. d. V. S. in het overzicht van diens artikelen:

De heer Bakker zegt, dat van de bekende vier theorieën aangaande de scheppingsweek (nl. de letterlijk-historische, de concordistische, de ideële en de restitutietheorie), de restitutietheorie vrijwel uitgesloten kan worden, de letterlijk-historische en de concordistische opvattingen op verschillende gronden te verwerpen zijn en de ideële opvatting aan de Heilige Schrift het meeste recht doet.

Dr. v. d. V. S. meent, dat de heer Bakker de kwestie onzuiver gesteld heeft en zichzelf bestrijdt:

Tot de aanhangers van de letterlijk-historische opvatting rekent B. in afwijking van de

gewone indeeling, alleen dr. J. C. Sikkkel („Het boek der geboorten“) en „misschien wel het overgrote deel van ons eenvoudige-gereformeerde volk“ (1), terwijl hij als de kenmerken dezer richting opgeeft, dat zij a de dagen van Genesis 1 als dagen van 24 uur opvat en b aan den zondvloed als geologische factor een albeheerschende betekenis toekent (1). Later echter, nl. in het naschrift op XI zegt B., dat hij niet bedoelt, om het kenmerk a als kenmerk op te geven, daar hij, toch ook dr. J. C. Sikkkel „den 24-uur-duur in het midden laat“ en dat hij evenmin het kenmerk b als kenmerk bedoelt op te geven, daar men toch ook, door in plaats van aan den zondvloed zulk een overgrote betekenis als geologische factor toe te kennen, met dr. A. Kuypers (Gemeene Gratie 1, p. 11 en 12) aan de geologische gevolgen van den zondvloed denken kan. Dus vallen de beide eerst opgegeven kenmerken weer volkomen weg en ontbreekt bij B. elke omschrijving of formulering van de letterlijk-historische opvatting.

Voorts constateert dr. v. d. V. S., dat de heer Bakker geen recht laat wedervaren aan degenen, die hij geciteerd heeft en hun gevoelen niet juist weergeeft. Immers:

Tot de concordistische groep behooren volgens B. allen, die in de Schriftopenbaring elementen van historische, geologische, natuurkundige, enz. betekenissen meenen te mogen opmerken en deze elementen als Schriftgegevens vervolgens met de resultaten van de historische, geologische, natuurkundige, enz. wetenschappen vergelijken. Of, om het in de eigen woorden van B. te zeggen: zij „die de harmonie van Schrift en wetenschap zoeken te verkrijgen, door de scheppingsdagen op te vatten als tijdperken van langeren duur“ en van wie op te merken valt, dat zij zich bij dit streven „meestal tevreden hebben gesteld met een overeenstemming in hoofdzaken“. B. ontleent deze omschrijving letterlijk aan dr. Bavinck's dogmatiek. Maar toch interpreteert B. deze woorden anders dan Bavinck; hetgeen reeds daaruit blijkt, dat Bavinck zichzelf rekent tot de aanhangers der letterlijk-historische opvatting, terwijl „B.“ Bavinck bij de concordisten voegt. Gewoonlijk wordt de term „concordistisch“ aldus opgevat, dat alleen zij daaronder vallen, die de harmonie tusschen Schrift en wetenschap zoeken, deels ten koste van de wetenschap maar in elk geval ten koste van de Schrift, terwijl B. den term veel ruimer opvat en onder concordisten allen samenvat, die tot den openbaringsinhoud der Schrift, ook elementen van historische, geologische, wetenschappelijke aard rekenen en met deze gegevens eenigermate vergelijken, welke dan ook, met de resultaten der vakwetenschappen maken. Tot de concordisten rekent B. dan ook zowel dr. Kuypers Sr. als dr. H. Bavinck, dr. A. Noordzij, dr. Ridderbos, dr. G. Ch. Aalders, enz., kortom iedereen, die onder ons wel eens over Genesis I schreef, ook schrijver dezes, voegt implicite ook dr. J. C. Sikkkel, dien hij eerst tot de letterlijk-historischen bracht, later weer bij de concordisten.

Deze afwezigheid van logische consequentie brengt dr. v. d. V. S. tot deze opmerking:

Hij permittent zich dr. A. Kuypers Sr., dr. H. Bavinck, dr. J. Ridderbos, dr. G. Ch. Aalders en vele anderen, ook schrijver dezes, tegen hun aller uitdrukkelijk uitgesproken en wel gedocumenteerd wil in, tot de aanhangers der concordistische in plaats van tot de aanhangers der letterlijk-historische opvatting te rekenen. Nu geven we in abstracto toe, dat een criticus, ook zelfs al is hij niet meer dan aankomend candidaat in de biologie, en al handelt het over mannen als dr. A. Kuypers Sr. en dr. H. Bavinck, het recht heeft om degenen die hij becritiseert, er op attent te maken, dat zij zich onbewust van deze hun dwaling, al hun levensdagen vergist hebben in het kamp, waartoe ze zich rekenden en dat het hem gepermitterd is alsnog correctie van standpunt op hen toe te passen. Doch dan geschiedt dit toch meer gedocumenteerd en met ietwat meer inleving in het standpunt dergenen, die aldus becritiseerd worden, dan in het onderhavige geval.

Aan Bavinck en de andere door hem geciteerde auteurs heeft de heer Bakker dan ook groot onrecht gedaan, zegt dr. v. d. V. S. Immers, concordisten, dat zijn

zij die om der wille van door hen als juist aanvaarde resultaten der vakwetenschappen aan den openbaringsinhoud te kort doen; diegenen, die den openbaringsinhoud der Schrift in dezelfde positie stellen, als het Roodhuiden-territoir in Amerika, dat voor de oprindende beschaving hoe langer hoe meer moet wekrimpen en gedoemd is om te verdwijnen.

En nu de toepassing:

Onder deze signatuur staat de benaming „concordist“. En dus ergert het, wanneer de hoofdartikelen in „Woord en Geest“ ongeacht deze signatuur, de benaming „concordist“ stempelen op den naam en het levenswerk van mannen, wier naam en levenswerk allernijst onder deze signatuur behooren gesteld te worden.

Hoe onzuiver de problemstelling van den heer Bakker is, wijst dr. v. d. V. S. aldus aan:

En wie houdt B. nu over als aanhangers van de „letterlijk-historische“ opvatting?

Antwoord: niemand!

B. denkt zich de aanhangers der letterlijk-historische opvatting niet als werkelijke, maar slechts in abstracto als „mogelijke“ menschen, die de eigenschap hebben, dat zij in de Schrift overal openbaringen aantreffen aangaande historische, geologische, natuurkundige, enz. bijzonderheden en bij den uitleg van deze openbarings-elementen zelfs geen oogenblik denken aan wat hun van elders dan uit de Schrift bekend is, nog veel minder eenige vergelijking met dat „andere“ maken, maar integendeel de meest onverstandige exegese die mogelijk is, prefereren. Menschen, die een verstandige exegese geven, zijn direct „concordisten“. In B's artikelen zijn de onderstelde aanhangers der letterlijk-

historische opvatting, gelijk B. die zich min of meer, alhoewel zeer onduidelijk voorstelt, slechts eventuele menschen, ietwat ridicule figuren op den achtergrond, het geheel abstracte „misschien wel overgrote deel van ons eenvoudige gereformeerde volk“, bij wie het simplex sigillum ridiculi is.

De strekking dezer „Verzerrung“ is duidelijk. B. ridiculiseert de letterlijk-historische opvatting, wat verder al degenen, die z'n ideële opvatting niet deelen, onder den naam van „concordisten“ samen en bestrijdt deze mannen van wetenschap met de argumenten die hij tegen het concordisme meent te kunnen aanvoeren. En deze bestrijding is zoodoende uitermate vergemakkelijkt, want de overbrenging van alle Gereformeerde theologen van naam naar het kamp der concordisten onthefte B. van de verplichting om te onderzoeken of wat hij nu zonder meer een concordistische concessie aan de natuurwetenschappen noemt, toch niet eigenlijk letterlijk-historisch door de Schrift geleerd wordt. Maar tegelijk brengt het constateeren dezer onregelmatigheid de wondeplek van B's artikelen aan het licht; hij heeft van de letterlijk-historische opvatting geen ernstig werk gemaakt.

Vervolgens gaat dr. v. d. V. S. in den breede in op de poging tot argumentatie, welke de heer Bakker ondernomen heeft in „Woord en Geest“. Ik kan hier slechts een greep doen uit dr. v. d. V. S.'s rijke materiaal.

Hoe de heer Bakker zelf oordeelt, blijkt o.m. hieruit:

Een tweede reeks van argumenten ontleent B. aan de elementen van het „oud-Oostersche wereldbeeld“ in Genesis 1. Hiertoe rekent B. in de eerste plaats, dat de antieken zich „licht“ en „duisternis“ min of meer substantieel dachten en er dus niets ongerijmds in zagen, om het licht op den eersten dag te doen ontstaan, terwijl de hemellichamen eerst op den vierden dag komen. B. vindt dat wij bij ons nieuw-Westersche wereldbeeld dit wel ongerijmd behooren te achten.

Even later lezen we:

Volgens ons nieuw-Westersche wereldbeeld is er in het geheel geen uitspannel en is er op den tweeden dag, indien men den tekst der Schrift niet ideëel, doch letterlijk opvatten wil, door God niets geschapen.

Ook meent de heer Bakker bij letterlijke verklaring van Genesis 1 tegenstrijdigheid te moeten aannemen in het Schriftverhaal:

Volgens B. klopt, indien men beide verhalen letterlijk wil nemen, „de chronologische volgorde van de scheppingsfeiten in beide hoofdstukken niet.

Dan brengt de heer Bakker het woord „dag“ ter sprake. Dr. v. d. V. S. geeft er dit verslag van:

Een vierde argument ontleent B. aan het feit, dat naar z'n meening „dag“ als het in de Schrift een tijdsduur aangeeft, „slechts twee dingen kan aanduiden, nl. of een periode van 24 uur, of de tijd die verloopt van den morgen tot den avond, een lichtperiode dus“. Op exegetische gronden meent hij dus te mogen handhaven, dat Gen. 1 in geen geval ruimte biedt voor de geologische tijdperken, terwijl toch op geologische en natuurhistorische gronden zijns inziens ongetwijfeld van tijdperken moet worden gesproken.

Het is wel heel jammer, dat „De Wekker“, die van deze dingen nota genomen heeft, tegenwoordig het eenvoudige chr. geref. volk opschrikt en afschrikt met het begrip „tijdperk“, en dan verklaart, dat aanvaarding daarvan van het pad der gereformeerde waarheid afvoert; maar dat anderzijds over deze dingen geen woord gerept wordt. Ik herhaal, wat ik reeds eerder opmerkte, dat iemand, die tot het woord „tijdperk“ toevlucht zou willen nemen, in de meening, dat de bijbel die „exegese“ vordert, en onder bereidverklaring tot herroeping. Als hij overtuigd wordt, dat de bijbel die exegese niet permittent, hoogstens een exegetische struikel kan maken, maar aan de Schrift in beginsel recht doet. Terwijl omgekeerd iemand, die ronduit zegt: de bijbel bedoelt niets anders dan gewone „24-uur-tijdperken“, maar ik geloof op verschillende, buiten de Schrift gelegen, gronden, dat dat niet waar is, in zijn Schriftbeschouwing afdwaalt. Zoolang „De Wekker“ hierover niet spreekt, is de discussie niet zakelijk.

Komende tot beantwoording van de argumenten van den heer Bakker, zegt dr. v. d. V. S. rake dingen. De heer Bakker gaat uit van een bepaalde indeeling van tijdperken in de geschiedenis der aarde. Hij neemt die zoo maar over als gezaghebbend. Maar, vraagt dr. v. d. V. S., is dat geen meten met twee maten?

De schaal moet in evenwicht blijven. Wie de Schriftmededeelingen wil onderscheiden van de in haar eventueel vervatte oud-Oostersche elementen, neme zeker de 20e-eeuwse palaeontologische mededeelingen niet critiekloos over, alsof in deze geen nieuw-Westersche wereldbeeld-elementen schuilen. En de geloovige in het bijzonder vergeete dit niet.

Het nieuw-Westersche wereldbeeld is evolutionistisch.

Dr. v. d. V. S. meent, dat de heer Bakker in het evolutiedogma gevangen is en daarvoor de conclusies van de Geref. Schriftbeschouwing in den wortel voor zich heeft afgesneden. Ten aanzien van den heer Bakker oordeelt dr. v. d. V. S.,

dat de hypnose van het evolutie-dogma min of meer over hem heerscht. In V. leest men: „Als in het Eozoi-cum de eerste dieren — o.a. de uitgestorven, op kreeften gelijkende Trilobieten en de nu nog levende Brachiopoden (arnpoetogen, schaaldieren) — optreden, zijn deze reeds zoo hoog ontwikkeld, dat men verplicht is aan te nemen, dat hun voorvaders reeds in het Azoicum leefden, al